

GIẢI PHÁP KHUYẾN KHÍCH, THÚC ĐẨY KHỞI NGHIỆP TỪ TÀI SẢN Ở ĐỊA PHƯƠNG

ThS. PHẠM THANH NAM

Phó Giám đốc Sở Khoa học và Công nghệ Quảng Bình

Thúc đẩy đổi mới sáng tạo (ĐMST) và khai thác tài sản trí tuệ hiện nay đang thu hút sự quan tâm của toàn xã hội. Đảng và Nhà nước luôn coi khoa học và công nghệ là quốc sách hàng đầu, là động lực phát triển kinh tế - xã hội, nền tảng và nhân tố quyết định thắng lợi của công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế của đất nước. Theo Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đến năm 2025” được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 844/QĐ-TTg ngày 18/5/2016, thì khởi nghiệp sáng tạo là quá trình hiện thực ý tưởng kinh doanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ và mô hình kinh doanh mới nhằm tạo ra sản phẩm có giá trị gia tăng cao, có khả năng tăng trưởng nhanh. Như vậy, có thể hiểu, khởi nghiệp ĐMST là quá trình khởi nghiệp dựa trên sự đổi mới, sáng tạo về ý tưởng, sản phẩm trên cơ sở khai thác trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới, là doanh nghiệp có khả năng tăng trưởng nhanh.

Trong những năm qua, các chủ trương, chính sách pháp luật của Nhà nước đã chú trọng, quan tâm đến sự phát triển khoa học và công nghệ, thúc đẩy ĐMST và khai thác tài sản trí tuệ một cách có hệ thống, nhiều chính sách đã đi vào thực tiễn đời sống như: Nghị quyết số 20-NQ/TW, ngày 1/11/2012 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI đã đề ra nhiệm vụ quan trọng là “Hoàn thiện các chính sách về hỗ trợ xác lập và bảo vệ quyền sở hữu tài sản trí tuệ”; Nghị quyết số 52-NQ/TW, ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị khóa XII yêu cầu “Bảo hộ và khai thác hiệu quả, hợp lý các tài sản trí tuệ do

Việt Nam tạo ra”; Nghị quyết số 53/NQ-CP, ngày 17/7/2019 của Chính phủ nhấn mạnh “Thúc đẩy xây dựng và phát triển thương hiệu, chỉ dẫn địa lý, truy xuất nguồn gốc, tài sản trí tuệ cho các sản phẩm được bảo hộ”; Ngày 16/6/2022, Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Sở hữu trí tuệ đã được Quốc hội khóa XV, kỳ họp thứ 3 thông qua, có hiệu lực từ ngày 1/1/2023 đánh dấu bước tiến quan trọng trong việc hoàn thiện thể chế về sở hữu trí tuệ theo hướng khuyến khích sáng tạo, bảo đảm tính minh bạch và độ tin cậy cao; quyền sở hữu trí tuệ được bảo vệ và thực thi hiệu quả.

Chính phủ và các Bộ, ngành cũng tích cực triển khai các hoạt động cụ thể để hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ, thương hiệu như: Chương trình Phát triển tài sản trí tuệ; Chương trình Thương hiệu quốc gia; Chương trình OCOP; Chiến lược phát triển nông nghiệp và nông thôn bền vững; Chương trình Phát triển sản phẩm quốc gia và nhiều chương trình, đề án quan trọng khác.

Với quan điểm ĐMST lấy sở hữu trí tuệ là nền tảng và doanh nghiệp là trung tâm của hệ thống, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 844/QĐ-TTg, ngày 18/5/2016 phê duyệt Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025”, nhằm hỗ trợ cho các doanh nghiệp phát triển, khuyến khích các hoạt động đầu tư về sở hữu trí tuệ, tìm kiếm, khai thác sáng chế phát triển công nghệ nâng cao năng lực cạnh tranh trên thị trường. Đề cụ thể hóa các văn bản của Chính phủ, UBND tỉnh Quảng Bình đã ban hành Kế hoạch số 4319/QĐ-UBND, ngày

27/11/2017 về hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo trên địa bàn tỉnh Quảng Bình đến năm 2025; Kế hoạch số 809/KH-UBND, ngày 26/5/2022 của UBND tỉnh về triển khai thực hiện Chương trình Phát triển tài sản trí tuệ đến năm 2030 trên địa bàn tỉnh Quảng Bình. Nghị quyết số 06/2021/NQ-HĐNG, ngày 13/8/2021 của HĐND tỉnh quy định chính sách hỗ trợ sáng tạo khoa học và đổi mới công nghệ trên địa bàn tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2021-2025;...

Đồng thời với những chính sách hỗ trợ của Đảng, Chính phủ, nhận thức về bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ ở mọi tầng lớp xã hội ngày một nâng cao, có thể thấy những năm gần đây tình hình bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ ngày một gia tăng và đạt được những thành tựu đáng kể.

Trên địa bàn tỉnh Quảng Bình công tác phát triển thương hiệu đối với nông sản của tỉnh nói chung, đặc biệt là các mặt hàng nông sản được quan tâm thực hiện và đạt được nhiều kết quả tích cực, góp phần xây dựng hình ảnh và quảng bá hiệu quả các nông sản đặc trưng của tỉnh. Trong Chương trình OCOP của tỉnh giai đoạn 2021-2025, tỉnh Quảng Bình nâng cao hiệu quả công tác tư vấn, hướng dẫn năng lực bảo hộ sở hữu trí tuệ đối với các tập thể, cá nhân trên địa bàn tỉnh. Hướng dẫn doanh nghiệp tạo dựng và khai thác hiệu quả các chỉ dẫn thương mại cho sản phẩm dịch vụ của mình; hỗ trợ đăng ký bảo hộ các nhãn hiệu chứng nhận, nhãn hiệu tập thể có tiềm năng đặc biệt đối với những sản phẩm OCOP. Hiện nay, Chương trình OCOP của tỉnh Quảng Bình đã cấp chứng nhận cho nhiều loại sản phẩm thuộc các nhóm sản phẩm khác nhau, trong đó nhóm thực phẩm (74 sản phẩm, trong đó có 4 sản phẩm 4 sao: trà nấm linh chi Tuấn Linh, cá bươm trắng, cao thìa canh Thanh Bình, nước mắm truyền thống Ngọc Biển); đồ uống (11 sản phẩm,

Trưng bày các sản phẩm đặc trưng của địa phương đã và đang được bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ

Ảnh: TL

trong đó có 3 sản phẩm 3 sao: rượu Võ Xá, rượu sim Xuân Hưng, rượu sim Hùng Nhung); thảo dược (8 sản phẩm, trong đó có 3 sản phẩm 3 sao: tinh dầu sả Lộc Phúc, tinh dầu sả Như Oanh, tinh dầu trầm Giáo Vượng); thủ công mỹ nghệ (11 sản phẩm, trong đó có 1 sản phẩm 4 sao: dừa gỗ Quảng Thủy), dịch vụ (14 sản phẩm). Những sản phẩm OCOP này đã được đăng ký nhãn hiệu và giới thiệu với thị trường tiêu dùng trong nước và dần khẳng định chất lượng các sản phẩm nông nghiệp của tỉnh. Bên cạnh đó, hai năm một lần UBND tỉnh Quảng Bình tổ chức Chương trình bình chọn sản phẩm công nghiệp nông thôn tiêu biểu cấp tỉnh nhằm lựa chọn các sản phẩm xuất sắc, nổi trội để hỗ trợ phát triển sản xuất, xúc tiến thương mại. Chương trình bình chọn sản phẩm công nghiệp nông thôn tiêu biểu là một trong những giải pháp hỗ trợ để các cơ sở công nghiệp nông thôn nâng cao năng lực sản xuất, năng lực cạnh tranh, tạo cơ hội giao lưu, học hỏi, hợp tác để cùng tìm ra hướng phát triển mới, đồng thời tạo việc làm, tăng thu nhập cho người lao động, tạo ra những sản phẩm đặc trưng mang đậm bản sắc văn hóa vùng miền, tiêu biểu của địa phương, góp phần xây dựng nông thôn mới,

phát triển kinh tế - xã hội ở địa phương.

Qua hai lần tổ chức Cuộc thi “Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo” tỉnh Quảng Bình (năm 2020, 2022) đã thu hút được sự tham gia của 51 dự án/ý tưởng từ nhiều lĩnh vực sản xuất, kinh doanh, dịch vụ với nhiều đối tượng tham gia từ sinh viên, giáo viên, cán bộ và người lao động; trong đó 20 dự án/ý tưởng đạt giải gồm: 1 giải nhất, 4 giải nhì, 6 giải ba và 9 giải khuyến khích. Các dự án khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đã tập trung đi vào giải quyết các vấn đề trong thực tế sản xuất kinh doanh tại địa phương, tạo lập môi trường thuận lợi để thúc đẩy, hỗ trợ quá trình hình thành và phát triển loại hình doanh nghiệp có khả năng tăng trưởng nhanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới.

Mặc dù có được những kết quả như vậy nhưng vẫn còn đó những khó khăn thách thức và hạn chế nhất định thể hiện ở một số điểm sau: Các chính sách hỗ trợ khởi nghiệp đổi mới sáng tạo còn hạn chế, chưa toàn diện. Các chính sách còn dàn trải, chưa tập trung sâu vào từng ngành, nghề, lĩnh vực. Còn hạn chế trong việc xây dựng tổ chức ươm tạo, huấn luyện, tư vấn khởi nghiệp, thiếu kết nối giữa các nhà đầu tư với ý tưởng khởi nghiệp. Ngoài ra, chính sách hỗ trợ thương mại hóa sản phẩm khởi nghiệp vẫn còn thiếu sót. Mức độ tiếp cận vốn đầu tư còn thấp, các nhà đầu tư vẫn còn e ngại và thận trọng trong việc hỗ trợ nguồn vốn, các hình thức hỗ trợ vốn hoặc hỗ trợ vay còn phức tạp. Hoạt động đào tạo, tập huấn còn mang tính chung chung, chưa thực tiễn, chưa được tổ chức thường xuyên và các kiến thức đào tạo thiếu tính ứng dụng cao, chính sách hỗ trợ đào tạo về kinh doanh, tài chính, bán hàng, marketing và quản lý nhân sự vẫn chưa phổ biến rộng rãi.

Trong thời gian gần đây, phong trào khởi nghiệp trên địa bàn tỉnh, nhất là lứa tuổi thanh niên có nhiều khởi sắc, nhiều bạn trẻ tham gia khởi nghiệp với nhiều mô hình khá thành công,

bước đầu tạo dựng được thương hiệu cho các sản phẩm khởi nghiệp... Hiện nay trong hoạt động khởi nghiệp trên địa bàn tỉnh là nhiều thanh niên, doanh nghiệp trẻ có ý tưởng tốt, có phương án đầu tư và mong muốn đầu tư phát triển hoạt động sản xuất, kinh doanh nhưng thiếu sự hỗ trợ, giúp đỡ của nhà nước, công tác hướng dẫn chuẩn bị ý tưởng, xây dựng phương án, thử nghiệm các hoạt động ươm tạo ý tưởng và kiểm nghiệm tính khả thi của phương án kinh doanh,... chưa được quan tâm và phần lớn các ý tưởng đều khó khăn về nguồn vốn để triển khai các hoạt động thử nghiệm... Do đó các nội dung hỗ trợ về hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo để góp phần giải quyết những khó khăn trên. Đề xuất một số giải pháp hỗ trợ thúc đẩy khởi nghiệp dựa trên tài sản trí tuệ ở Quảng Bình như sau:

Một là, thúc đẩy hoạt động ứng dụng, chuyển giao tiến bộ KH&CN và nâng cao trình độ công nghệ sản xuất trên địa bàn tỉnh; nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm hàng hoá, đặc biệt là tạo ra sản phẩm mới phục vụ xuất khẩu, hoặc thay thế nhập khẩu, tạo bước phát triển đột phá mạnh mẽ, góp phần hoàn thành các chỉ tiêu phát triển KH&CN, phát triển kinh tế - xã hội nhanh hơn, bền vững hơn theo hướng công nghiệp hiện đại.

Hai là, hỗ trợ hình thành và xây dựng hệ sinh thái khởi nghiệp thật sự có chất lượng, giá trị gia tăng cao bằng cách cụ thể hoá các chính sách của nhà nước cho các đối tượng khởi nghiệp phù hợp, giúp cho doanh nghiệp khởi nghiệp tạo ra nhiều sản phẩm đủ sức cạnh tranh phát triển trên thị trường; Phát triển phong trào lao động sáng tạo, hỗ trợ các sáng kiến có hiệu quả được ứng dụng vào sản xuất và đời sống nhằm nâng cao chất lượng sản phẩm, năng suất lao động.

Ba là, khuyến khích xác lập, khai thác, bảo vệ và phát triển tài sản trí tuệ, nâng cao khả năng cạnh tranh của sản phẩm, dịch vụ của tỉnh thông qua công cụ sở hữu trí tuệ, trong đó ưu tiên hỗ trợ các sản phẩm đặc sản, làng nghề,

(Xem tiếp trang 14)

động tài trợ, sinh hoạt, các hội viên được nâng cao về mặt thương hiệu, hình ảnh cá nhân trong kinh doanh. Nhiều hội viên có mô hình tiêu biểu được giới thiệu tham gia các hoạt động cấp quốc gia và đạt các giải thưởng cấp quốc gia; nâng cao năng lực cạnh tranh, phát triển thị trường. Tiêu biểu có anh Nguyễn Văn Nhị (Câu lạc bộ thanh niên khởi nghiệp huyện Quảng Trạch) với mô hình gà đồi sinh học Nhị Nguyễn; anh Võ Minh Thành (Câu lạc bộ thanh niên khởi nghiệp huyện Lệ Thủy) với mô hình nuôi cá chình trong bể xi măng; anh Lê Thanh Quang (Câu lạc bộ thanh niên khởi nghiệp huyện Quảng Ninh) với mô hình hoa lan và café; mô hình nuôi heo thảo mộc của chị Nguyễn Thị Hoài Sen; mô hình ếch sấu khô của anh Nguyễn Hữu Phước...

Ngoài ra, các cấp bộ đoàn chủ động phối hợp với Ngân hàng Chính sách xã hội các cấp hỗ trợ đoàn viên thanh niên vay vốn nguồn Quỹ Quốc gia giải quyết việc làm để xây dựng các mô hình thanh niên phát triển kinh tế. Hiện nay, toàn tỉnh có 280 tổ tiết kiệm vay vốn do đoàn thanh niên quản lý với tổng dư nợ 631,233 tỷ đồng, nguồn vốn Quỹ Quốc gia về

việc làm kênh Trung ương Đoàn ủy quyền cho Tỉnh Đoàn quản lý 2,472 tỷ đồng với 94 dự án, giải quyết việc làm cho trên 300 đoàn viên thanh niên.

Trong thời gian tới, nhằm tăng cường vai trò đồng hành của tổ chức đoàn với thanh niên trong lĩnh vực khởi nghiệp, lập nghiệp, phát triển kinh tế đất nước, tổ chức đoàn các sẽ tập trung đẩy mạnh tham mưu đề xuất với các cấp ủy đảng, chính quyền về các nội dung phù hợp để phát triển hỗ trợ cho thanh niên khởi nghiệp; năng động trong phối hợp với các cấp, các ngành để xây dựng và tạo cơ chế, điều kiện đảm bảo cho đoàn viên thanh niên phát triển kinh tế. Đổi mới nội dung, phương thức hoạt động ngày càng phù hợp hơn với từng đối tượng thanh niên; nhân rộng và phát triển các mô hình sản xuất kinh doanh, các dịch vụ hỗ trợ thanh niên tìm kiếm việc làm. Phát huy sáng tạo của thanh niên trong ứng dụng công nghệ thông tin 4.0; tích cực triển khai các hoạt động đoàn thanh niên tham gia vào quá trình chuyển đổi số quốc gia phù hợp cho từng đối tượng thanh niên trong khởi nghiệp, lập nghiệp ■

GIẢI PHÁP KHUYẾN KHÍCH, THÚC ĐẨY... (Tiếp theo trang 11)

sản phẩm có tiềm năng xuất khẩu, các sản phẩm truyền thống của địa phương; Hình thành hệ thống bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ hoạt động có hiệu quả nhằm tạo môi trường kinh doanh lành mạnh và thu hút đầu tư, xây dựng và phát triển một số thương hiệu mạnh của tỉnh nhằm nâng cao vị thế và sức cạnh tranh cho các sản phẩm của tỉnh.

Bốn là, hỗ trợ khai thác thông tin và quảng bá, cụ thể là hỗ trợ tham gia hội chợ, triển lãm công nghệ và thiết bị trong và ngoài nước.

Hy vọng rằng thông qua việc thực hiện

chính sách hỗ trợ sáng tạo khoa học và đổi mới công nghệ trên địa bàn tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2021-2025 sẽ khuyến khích, huy động mọi tổ chức, cá nhân đầu tư cho hoạt động nghiên cứu khoa học, ứng dụng và đổi mới công nghệ; nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm hàng hóa và dịch vụ; xác lập và bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ, đồng thời tạo lập môi trường thuận lợi để thúc đẩy, hỗ trợ quá trình hình thành và phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội chung của đất nước ■